

دار الفنون

ادبیات و فلسفہ ابن سینا

فلسفہ ، اجتماعیات ، تاریخ ، جغرافیہ ، ادبیات

ایک آئندہ بر نشر اول نور

مندرجات

[محمد عزت]	دورقہ یم ترجمہ لرینہ و بعض فلسفہ اصطلاح لرینہ دائر
[آورام غالاتی]	تورک کلمہ سیلہ توران کلمہ سی آراسندہ مناسبت واری
[نجیب حاصم]	مقایسہ لی صرف و نحو اصولہ دائر
[ا . جیل]	ابن سینا حیاتی و آثار ی

استانبول — مطبعہ عامرہ

۱۳۴۰ — ۱۹۲۴

تورك كلمه سيله توران كلمه سي آردى سنده مناسبت وارى ؟

تورك ايجون آت مى برحيواندر. آريه نلرك، آتى بك قيمتى برحيوان عد ايتدكلىنه شېه يوقدر. آريه نجهده، آت ديمك اولان آسوا = asva (عجمجه سى اسب) كلمه سيله هر زمان تشكىل ايتش اولان متعدد آريه ن اسم خاسلر، آريه نلرك آت عطف ايتدكلى اهميتى كوستير.

آريه نلر، اصلى هندو - اروپائى (ياخود هندو - جرمن) ناميله معروف اولان عائله نك برشعبه سيدر. اصلى زمانده، بر وحدت تشكىل ايتش اولان بو عائله نك مرور زمان ايله داغليدغه دائر امارات تاريخيه موجوددر. الف ثالثك نهايتلىنه طوغرى. بعض آريه ن قبائلى، خزر و آرال دكزلىنك شرق اراضيسنى اشغال ايدرك بورادن بر طرفدن جنوب شرقيسنده كاڻ هند اراضيسنه، ديكر طرفدن غرب استقامتنده بولنان ايران يايلاسنه طوغرى ايلرلشلىر واوراده كى اهالى بى حركته كتير مشلردر.

هندو - اروپائىنك وحدت زمانى، اوزمانه عائد اولدينى ادعا ايدىلن و وحدت مذكوره بى تشكىل ايدن اقوام طرفندن قوللانيلان برطاقم مشترك كلملر ايله طانيه بيليرز. بو كلملر، بتون عائله نك ابتدائى حياتك احتياجاتى افاده ايدن مشترك كلملردركه بونلردن بعضيلرى، عائله بى تشكىل ايدن همان بتون اقوامده عينا ياخود انقاضاً آز چوق قالمش، بعضيلرى ده مسكن شرائطى، بلكه ده عسكرى، سياسى، حرقى، اجتماعى تشكىلات فرقلى يوزندن بك ايركن اوله رق، آنا لسانك جذرندن غائب اولش ياخود اسملى دكشمشدر.

ابتدائى حياتك احتياجاتى افاده ايدن باشلوجه كلملر، غيربدوى برحيات ديمك اولان زراعت حياتنه يعنى زرع اولنان مواد ايله زراعت ايشلرندن مستعمل باشلوجه آلات وادواته، بدوى برحيات تشكىل ايدن چوبانلغه يعنى حيواناته وبالخاصه حيوانات اهليه ايله بونلرك وركارى محصولات، قياقه وسايله تعلق ايدر.

عائله بى تشكىل ايدن اقوامك بعضيلرندن، وحدت زمانندن قالمه بز قاج كلمه انقاضى ذكر ايدم.

۱ - آریه نجه ده آرپه java ، شمذیکی عجمجه ده جو (تلفظی jav) ، اسپانیولجه ده cebada و cevada (اسپانیولجه ده c ، ث کی تلفظ اولنور) . بواوچ مثالاك جذرلری اولان ، jav ، cev ، همان همان بردر . تورکجه ده کی چاودار کلمه سی cevada نك تلفظنه یاقلاشیور .

۲ - اسپانیولجه ده بغدای trigo ، لاتینجه ده triticum . اسکی تورکجه ده ، بوکله یی تاریخ یاخود « ترغ » شکلنده کورویورز . ادبیات فا کولته سی تورک تاریخ ولسانیاتی مدرسی رفیق محترم نجیب عاصم بك افندی نك دارالفنون ادبیات فا کولته سی مجموعه سنده « اسکی ساور » عنوانیه یازمش اولدیغی پك قیمتدار اسکی تورک ضروب امثال قولکسیون میانیله

بغدای قنداسرفج سفالور

بغدای یاننده قره موقده ضوبولور

ضرب مثله تصادف اولنور . نجیب عاصم بك افندی « بغدای کله سنك تورکجه اولدیغی چوق شبه لیدر . تورکار بغدایه ترغ ، تاریخ دیرلر . تارلا ده بوندندر » دیور [۱] بن ، آشاعیده ایضاح ایده جکم وجهه ، تاریخ کله سنك منشائی حقدده رفیق محترم ایله همفکر دکم . یونانجه ده بغدای pyros اولقه برابر بر آره لق targis شکلنده یاخود بوکا بکزر بر شکلده ولاتینجه triticum دخی targin شکلنده یاخود بوکا بکزر بر شکلده قوللانیدیغی واقعدر [۲] . فرانسیزجه ده بر نوع بغدای دیمك اولان trémois ، کله سی trigo جذریخی محتویدر .

۳ - اسپانیولجه ده چاریق sapato, zapato ، فرانسیزجه ده sabot, savate ، ایتالیانجه ده ciabatta ، (ایتالیانجه ده ci ، چ کی تلفظ اولنور) اسکی تورکجه ده بوکلی شاپاطه شکلنده کورویورز [۳] . بن آشاعیده ایضاح ایده جکم وجهه ، شاپاطه کله سنك اسکی تورکجه اولدیغنه قانع دکم .

[۱] کانون ثانی - مارت ۱۳۳۹ تاریخی و ۶ نومرولو مجموعه نك ۹۷ : صحیفه سنه مراجعت

[۲] بوقیده میلادك یسنجی عصرینه طوغری تدوینی ختام بولش اولان تالمود = Talmud ك نداریم = Nedarim کتابك (کتاب النذر) ه ه نجی یاراغنده تصادف اولنور . بو ایکی کله ، کتاب مذکورده מַדְּרֵשׁ מִדְּרָשׁ صورتنده یازیلهرق ، برنجینک یونانجه دن ایکنجینک لاتینجه دن نشب ایتدکای شرح ایدلمشدر .

[۳] بوکله یی نعمان نوری افندی نك جمع ایتدیکی آنا سوزلرینك دردنجیسنده تصادف ایدیورز که ایلریده کوره جکیز .

تورک کلمه سیاه توران کلمه سی آره سنده

۴ - انگلیزجه ده اوگون ، ox ، آلمانه ده oxen در . بو کلمه تورکجه ده «اوگون» در بورایه قدر کچن معلوماتی ویرمکدن مقصده تورانیلر ایله آریه نلر و آریه نلرک مهم بر رکنی اولان ایرانیلر آره سنده موجود حیات مناسباتی کوسترمکه و توران کلمه سیاه تورک کلمه سی آره سنده مناسبت موجود اولوب اولمادیغی ایضاچه چالشمق ایچوندن .

قدیم ایرانک شرق و شمال طرفلرینک استه پلرنده یاشامش بدویلرک قسم اعظمی ، - بویویلری اداره ایتیش اولان رؤسانک اسملری ایرانی اولملرینه نظراً - اغلب احتمال ایرانیدر . مه یهر ، اوقسوس = Oxus و یاقسارتهس = Yaxartes نهرلرینک اروا ایتدکلی اراضیده ویرآز شالنده یاشامش اولان ساکنلر = Saken ، بلکه وقتیه بر تورک قبیله سی ایدی ، دیور [۱] . ینه بو مورخ «اسکی زمانده یاقسارتهسک شالنده کی استه پلرده یاشامش ماساچه تیرک = Massageten ، وبالاخره عربیه هجرت ایدن ساوروماتلر = Sauromaten ایله اسکولتیرک = Skoloten ایرانی اولدقلرینی ادعا ایدیور . یونانیلر ، بوتون یوقبائل ایله بحر خزر دن شرقی ایرانک نهایتنه قدر امتداد ایدن اراضیده اقامت ایتیش اولان قبائله اسکیت = Skythen نامنی و ایرانیلر اینه «ساکن» نامنی ویرمشلردن . بویکی تعبیر ، ملتدن زیاده بونلرک عرف و عادتنه اشارت ایدر . بوندن بشقه ، بتون استه پ اراضینک اقوامنه اشارت ایدمک اوزره ، مؤخرآ استعمال اولنان برکله واردرکه اوده «توران» = Toûran در [۲] . آومستا = Avesta کتابنده تور = Toûra تعبیرینه تصادف اولنور . بو تعبیر آومستاده استه پک برقیله سنک [۳] اسمی صفتیه ، نادرآ دکل ، بولنور . بو کتابده آتیده جمله یه تصادف اولنور : «آریه ن ، توران ، سایریم = Sairima ، ساینی = Saini ، ذاهه = Dahae ایالتلرینک ذاهد و تقوا اربابنک ارواحی» [۴] . بوجغرافی تقسیمک درجه شمولی تعمیق ایتمک مشکلدن .

[۱] Eduard Meyer ک - Geschichte des Altertums ک - ۱، ۲ جلدینک ۹۰۵ صفحه سی

[۲] Toûran کلمه سنده کی (۸) یعنی آقان اشارتی ، ou ضایعه سنک تلفظی اوزاتقی ایچون قوللانمشدر . بواوزاتمه کیفیت کلمه نک نشتندنر .

[۳] آلمانه ده «قبیله» مناسی افاده ایدن Volkstamm کلمه سی ، «عرق» مناسی دخی افاده ایدر .

[۴] آومستا ، یاشت = yascht ، ۱۳ ، ۱۴ و صوکره کیلر . (یاشت ، genie لری تقدیس ایتمک ایچون اوقونان دعاء الهی دتمکدر) .

كذلك آوہستا، فریانا = Frjana نامند بر توران رئیسك سلسله سيله برابر زردشت (اصل اسمی — Zarathoûschtra) مذهبی قبول ایتدیكنی قید ایتدیكى كی [۱] ایكى ذاهد تورانلینك روحی ایچون دعا اوقوندیغنی قید ایدیور [۲]. بوندن بشقه، تور = Tour تہیونیمی اولوب ایران قرالری وقهرمانلریله، اولومی بولونجه یه قدر لابنقطع صورتده چارپیشان توران حکمداری Toûra Franrasjan [۳] تعبیری آوہستاده متعدد دفعه مذکوردر.

مہیر، تورانی اولدقلری ذکر اولنان بو «اسملر» ك ایرانی اولدقلری ایلری سورهرك تورانقلری قبول ایتك ایستیمور. بن بوخصوصده مہیر ایله برابر هم فکر دکم. چونكه، تاریخ قدیمده بابلی و یونانی اولمیان یهودیلرک، بابلی [۴] و یونانی (۵) اسملریله تسمیه ایدلکلری واقعدر. الیوم بیله تورکیاده یاشایان بعض روم، ارمنی و موسوینك تورك یاخود عرب اسم طاشیدقلری کورولمکدهدر.

بالاده ویریلن تفصیلاتدن آکلاشیلاجنی وجهه، ساکن، یاخود اسکیت، یاخود توران استهلرنده یاشامش اولان اقوام معین تہنوغرافیا حدودندن محروم برخلیطه تشکیل ایتشلر و آریه نلر ایله تورانیلر، زمانك حیاتك تاثیراتی آلتدم قالمشلردر. ایران مصالی، غیر بدوی آریه نلرک دشمنلرینه «تورا و توران» اسمنی ویرمشدر. مصال،

[۱] آوہستا، غاناس یاسنا = Gâthas Yasna، ۴۶، ۷۲. (غاناس، نشیده، شعر، یاسنا، قربان کسلدیکنده اللہك شرفنه یاییلان مراسم و اوقونان دعا).

[۲] آوہستا، یاشت ۱۳، ۱۱۳، ۲۳. (بویکی زاهدك اسملری Aredzanhaf و Frarâz در)

[۳] فردوسی، بواسمی افراسیاب = Afrâsiâb تسمیه ایدیور.

[۴] بابلی حکمداری بخت نصر، قدسدن نفی واجلا و سراینده استخدام ایتدیكى درت یهودینك اسملری دکشدرمشدر. (دانیال کتابی فصل ۱، فقره ۶ - ۷) اولردن بری اولان دانیال، دکشدریلن اسمنی ایران حکمداری اولان کیخسرو زمانده بیله محافظه ایتشدر. (دانیال کتابی فصل ۱۰، فقره ۱)

[۵] اسکندر کبیر قدسی ضبط ایتدیكى وقت، مظفریتنی تسعید ایتك ایچون هیكلی «بیت مقدس» وضع ایتك ایستهمشدر. یهودیلرک «باش کاهن» ی بر یهودی معبدده «صم» عد اولنان برهیکك بری اولیهجنی لسان مناسب ایله سوباش و فاتحك یعنی اسکندرک شخصنه جرمة «بیت مقدس» ده خدمت ایدن یهودی کاهنلرک ایتك اولادینه غیر یهودی اسم اولان اسکندر = Alexandros اسمنی ویرمچکلری وعد و وعیدنی ایفا ایتشدر. (تلود یروشالی = Talmud Yerous:halm، مبحث «شکالیم» قسمنه مراجعت)

توران ایله ایران آره‌سنده کی دشمنلکک حسیاتیه مشبوعدر . بویکی دشمن یکدیگری
تذلیل ایدر و هربری کندیسنی یوکسک و دشمنی دون بر مرتبه‌ده کورور ایدی . هندجه‌ده
آریا = Aria تعیری « افندی » یعنی «نجیب» « صاحب » دیمکدر . [۱] اسکی تورکجه‌ده
«تور» موقع عالی معناسنده‌در [۲] .

شمدی موضوعمیزک اساسنه کلم .
توران کلهسیله تورک کلهسی بیتنده مناسبت وارمیدر ؟ مه‌یه [۳] منی بر جواب
ویریور ، بوجواب بی اقناع ایده‌مینور . بی اقناع ایدمین سبیلر ، هندو-جرمه‌نلرک وحدت
زمانه حاند بعض کله‌لرایله نعمان نوری افندینک مکتوبنک محتویاتیدر .

برقاج آی اول ، اسکیشهر اسکی داراخلافه مدرسه‌سی معلملرندن نعمان نوری افندینک
دارالفون ادبیات فاکولته‌سی تاریخ اسلام مدرسی محترم رفیق م . شمس‌الدین بکه‌کوندردیکی
بر مکتوبده مومی‌ایله [۴] توران کله‌سنه دائر بروجهریر یازیور ایدی : «توران لفظنک جذری
اولان « تور » تورکجه و موقع عالی معناسنده‌در . حالا مرتفع بر محلدن کلن بر آدم «توردن
کلم » دینه بویکله بی استعمال ایدر . برخانه‌یه مسافر ویا شایان حرمت بر آدم کلیرایسه ، اوکا
تعظیماً « افندم » لطفاً توره بویورک » دینلمکده‌در . بوتدن بشقه ، اسکی تورکلردن قائله
یرطام آتالر سوزلری ده واردر که بعضلری بی عرض ایدمیز :

۱ — توکهرک اؤک (توری) یوق

یعنی زمینی دائره شکنده اولان اؤک صدری یوق .

۲ — (تور) یندن کوری چوق .

یعنی موقع عالی‌یه نائل اولمادن اکا اولوم ایریشیر .

۳ — تورم کلدی (توره) طور .

یعنی حاکم کلدیکی آندمه تعظیماً قیام ایت

۴ — تاتار توره بولسه شاپاطه‌سی (تور) ده بولیر .

یعنی تاتار حاکم اولور ایسه چاریغنی موقع عالی‌یه قویار .

[۱] مه‌یه ر ، جلد ۱، ۲ صحیفه ۷۹۸

[۲] آشاغیده اسمی ذکر ایدیلرکک نعمان نوری افندینک مکتوبنه مراجعت

[۳] مه‌یه ر ، جلد ۱، ۲ صحیفه ۹۰۷

[۴] « اقدام غریبه‌سی صای » ۹۶۴۹

نعمان افندينىڭ بۈمكىتۈبى تارىخ، و آتا سوزلىرى دە، لسان نقتە نظرىدىن يك قيمىلىدىر .
 ۴ نومرولو آتاسوزىندە كى «شاياطە» كەسپىيە بالادە تعدادى كچن «تارىخ» «چاودار»
 و «اوگوز» كەلىرىنىڭ تور كچە اولدقلىرى ظن ايدىلىرىسە طوغرى و دكلىرى . چونكە، بودرت
 كە، هندو - جرمەك مختلف لسانلىرىندە جزئى فرقلىرايەلە مشترك بولندقلىرىندە، غير آريەن اولان
 تور كچە دە بولنامسى لازم كلىرى . حالو كە و وحدت زمانە تعلق ايدىن واوزماندن قالمە بو كەلىرىك شەكل
 آصلىلىرى ويا اتقازى، سا كەن ياخود اسكىت ياخود توران استە پلىرىندە ياشامىش اولان اقوام
 و قبائل مختلفە طرفىدىن قوللانىش و بو كەلىرىك، لسانلىرىنە ادخال ايدىلك صورىتيلە، لسانلىرىنىڭ مالى عد
 ايدىلىش اولمىسى وارددر . ايشتە اصلاً آريەن اولان بو درت كە بو صور تەلە اسكى تور كچە يە
 كىرەك، زمان ايلە اسكى تور كلىر، اولىرى لسانلىرىنە مال ايتىشلىرىددر . اليوم تور كىادە سا كەن غير تور ك
 عناصرىنىڭ لسانلىرىنە داخل اولان يك چوق تور ك كەلىرىنىڭ عناصرىمىز كورمەك لسانلىرىندە
 كلات اصلە كى يربولمىسى بو نوءىدىددر .

نعمان نورى افندينىڭ ضبط ابتدئىي آتالار سوزلىرىنىڭ لسانى اسكى اولوب محترم
 رفيقم نجيب عاصم بكك اسكى ساولر (۱) نامى آلتىندە طويلادىنى ضرور امثال ك لسانىنىڭ
 اسكىلىكنە ياقلاشور . اسكى ساولر ك لسانى تقريباً ۲۰۰۰ سنەك براساندىر (۲) . بودرت
 آتالار سوزلىرىنىڭ لسانى اجنبى كەلىرىدن عارى اسكى تور كچەددر . يال كىز دىردنجىدە كى
 «شاياطە» كەس تور كچەلشمىش آريەنچە بر كەددر . «شاياطە» كەسپىيە بورادە نە آرايور؟
 نرەدن كلىشدر؟ بو سؤال ايلە برار هندو - جرمەنلىك وحدت زمانە عائد اولوب يوقارودە
 كچن «تارىخ»، «چاودار»، «اوگوز»، كەلىرىنىڭ تور كچە يە نە صور تەلە كىردكلىرىندە
 سؤال ايدە بىلىرىز . بونلىك منشائى، يك اسكى زمانە، تور كلىرىك آريەنلىرايەلە وقوع بولان
 اختلاط و تماس زمانىدىن كلىور . تور كلىر، آريەنلىرايەلە مناسباتىدە بولمىشلىرى؟ تور كلىر تورانلىرايەلە
 برى ياخود آرىلرىندە قرابت موجودى؟ «مەيەر» «اوقسوس» و «ياقسارتەس» نەلىرىنىڭ
 اروا ايتىدكلىرى اراضىدە و بر آز شىمالىدە ياشامىش اولان «ساكەن» لىر ايچون بلىكە

(۱) دارالتون ادبيات فاكولتەسى مجموعەسىنىڭ مائىس ۱۳۳۸ تارىخىلى و ۲ نومرولو نىسخە ايلە
 تشرىن ئاى ۱۳۳۸ تارىخىلى و ۵ نومرولو نىسخە يە مىراجىت .

(۲) بو مجموعەنىڭ تشرىن ئاى ۱۳۳۸ تارىخىلى و ۵ نومرولو نىسخەسىدە كى «اسكى ساولر ك اسكىلىكى»
 عنوانلى مقاله مە مىراجىت .

وقتیه برتورک قبیله سی ایدی دیور [۱] . یونانیلر ، بحر حزر دن شرقی ایرانک نهایتنه قدر امتداد ایدن اراضیده واسته پلرده اقامت ایتمش اولان قبائله «اسکیت» ، وایرانلر «ساکن» نامی ویره شلردو . برمدت صوکره بو عین قبائله اشارت ایتمک ایچون «توران» تعیری اورتیه چیقمشدر . مه یرک «بلکه» قیدیله ذکر ایتدیکی بوتورک قبیله ، اسکیت تعیر دیگر ایله توران استه پلرنده یاشایور ایدی . تورانلر ، غیر آریه ن اولدقلر دن آریه نجه تکلم اینمز لرایدی . لکن ، وحدت زماندن قالمه احتیاجات ابتداییه بی افاده ایدن آریه نجه کلمه لرک اسکیتور کجه یه کیردیکنه باقیلیر ایسه ، تورکلرایله تورانیلرک براولملری یاخود آزلرنده قرابت بولنش اولسی بعیدالاحتمال دکلدو .

منقولات و عرف و عادات ، بعضاً تاریخ ایچون پک قیمتی و ثقیلر تشکیل ایدو . نعمان نوری افندی «تور» کلمه سی تورکجه اولوب موقع عالی معناسنده در ، دیور . «عجبا» «تور» کلمه سی تورکجه میدو ؟ بونی بیلیمک ایچون اول باول «توران» کلمه سی ذکر ایدن آوستانک اسکیتلکی تدقیق ایتمک لازمدر .

منقولانه نظراً ، زردشت قبل المیلاد ۶۶۰ سنه سنده طوغمش و ۵۸۳ ده وفات ایتمشدر . بوتار یجک صحتی ، آوستانک شعرلرینک Gathās لسانک اسکیتکی نقطه نظر دن قابل مناقشه در . لسانک اسکیتکی ، عجم پیغمبری دها اسکیتور تاریخده یاشاتمیش اولیور . هرته ایسه . آوستانده ، برقیبیله استی [۲] اوله رق «توران» وصفی «تور» قوللانیسی ، معنای اصلینی «طاغ» و معنای مجازیسی «یوکسک» ، دیمک اولان عربجه «طور» کلمه سی دکلدو . چونکه عربجه ده کی «طور» سامی برکله در . السنه سامیه دن یالکر آراجیه و عربجه ده کی «طور» ، طاغ و عربجه ده ، علی الخصوص «طور سینا» افاده ایدو . بوندن بشقه ، جغرافی وضعیت و تاریخده کی قدملری اعتباریه عربلر ایله آرامیلرک ، استپ اقوامی ایله کلمه مبادله ایدمک درجه ده بولمقدقلری آشکاردر . حالبوکه نعمان نوری افندی ک خاص و اسکیتور کجه اولان آتالر سوزلرنده هیچ مناسبتی اولمیان و هیچ برشی افاده ایتمین عربجه «طور» کلمه سی نه آرار ؟ عربجه ده طور کلمه سنک خصوصیتنه کلنجه بوغیر وارددر . چونکه آتا سوزلرینک لسانک اسکیتکی نظراً اعتباره آتیر ایسه ، تاریخ هجری دن دها اسکیدو . بناء علیه «تور» کلمه سی تورکجه در . و طوغریدن طوغری یه «توران» کلمه سیله علاقه داردو .

[۱] جلد ۱، ۲ ، صفحه ۹۰۵

[۲] آلمانجه ده «فیله» بی افاده ایدن کلمه «عرق» ی ده افاده ایدو .

فكرمه كوره ، « طغرا » كلمه سي « تورا » ايله بردر . « قانون » معناسنده قوللانديغمز و « توره » = Turé تلفظ ايتديكمز كلمه دخی ، « تورا » دن بشقه برشي دكلدر . و قيله فرمانلرك و مباني رسميه نك اوستنه وضع اولنه كمش « طغرا » كلمه سي ايله ، « قانون » معناسيله هر شيتك فوقني افاده ايدن « توره » كلمه سي دخی ، مجازاً يوكسكلك معناسني افاده ايدرلر كه نعمان نوري افنديك « تور » كلمه سنه و يرمش اولديني « موقع عالي » معناسني تأييد ايدرلر . معلومدر كه « تورا » نك تلفظ صحیحی بالاده سويلنديكي كي Toûra در . توركلر ، عربجه يازي ي قبول ايتدكاري وقت ، عربجه املا سيستمی ده قبول ايتدكاري دن و عربجه املا ده وزن اصولي موجود اولديغدن Toûra كي تلفظ اولنان « تورا » كلمه سنه ، « صغرا » « وزني » اوزرينه تلفظ اولنان « طغرا » وزني و يرلشدر . « صغرا » ، « طغرا » كلمه لرنده كي (غ) حرفي ، (ر) دن اول كلديكندن ، علم تصوتك تثبيت ايتديكي قاعده موجبنجه ، غير محسوس بر صورتده و Soûra ، Toûra شكللرنده تلفظ اولنور . ايشته بوكا كوره اليوم بر طرفي « طغرا » يي ديكر طرفي « يازي » يي احتوا ايدن آلتون ، كوش ، باقر مسكوكاتيله اوينانيلان اويونه بين العوام « تورا » « يازي » اويوني ناميله معروف اولوب ، « طغرا » « يازي » ناميله معروف دكلدر . بوقاعده موجبنجه « مغرب » كلمه سي ma'rib كي تلفظ اولنور . اسكي ايرانيلر « دجله » نهرينه Tigrâ ديمشدر . اوروبا لسانلرينه Tigre ناميله كيرن بو نهر ك بصره كورقزينه آقق اوزره « اوق » كي مختلف يرلردن كچديكندن ، عجمجه ده « اوق » افاده ايدن « تير » = Tîr كلمه نك عينيدر كه تصوتك عين قاعده سي موجبنجه ، Tigrâ نك g حرفي دوشمش و Tîr شكلنه منقلب اولشدر . ملاحظات آنفهدن طغراً = تورا = توره اولديني تظاهر ايدنور . ايشته « طغرا » و « توره » سي اولان تورك ملتتك « توران » ايله بر اولديني يا خود تورك ايله توران آراسنده مناسبت بولنديني فكر نديم . دارالفنون ادبيات فاكولته سي اقوام قديمه شرقيه تاريخي مدرسي

آرام غارتي